

SoLiLL

Project Group “ Bread and Housing“ in České Budějovice

Renovation of ancient area of the city

Tajemství hradeb města Pelhřimov

Program obnovy historické památky

Mystery of town Pelhřimov ramparts . Program of historical sights renewal

Marie Procházková

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta
Projektová skupina „ Chléb a bydlení“: **SoLiLL 2002**

Pelhřimov je kraj vklíněný mezi Moravu, jižní, střední a východní Čechy.

Nazývá se bránou Vysočiny.

* Foto: V. B. Juhn: Pelhřimov v roce 1812 * Photo: V.B. Juhn: Pelhřimov in 1812

Před mnoha amnoha lety byla zdejší krajina porostlá hlubokým hvozdem, který tvořil součást nepropustné hranice českého státu. Tvrdou prací několika generací se lesnatá pastvina měnila v kulturní krajinu.Práce a život lidí,zde byly vždy těžší než tam, kde příroda rozdávála

štědře ze svých darů. Krajina nevydávala své plody lehko, žilo se tu vždy skromněji a často na pokraji chudoby.

Vzhled města poznamenala léta velké slávy i utrpení. V 16.,17.a 18.století opakovaně město téměř vyhořelo. Znovu se vždy dokázalo obnovit v původním řádu a nové kráse.

Městské opevnění – historický pohled

Foto : doplnit obrázek

Tisíce poutníků vstupuje do města jednou z jeho tří bran, branaou Jihlavskou -Dolní, Horní - Rynáreckou nebo Solní. Brány jsou součástí městského opevnění, jeho hradeb.

Listina z roku 1289 podepsaná biskupem Tobiášem z Bechyně a pelhřimovskými konšely povoluje vystavět hrazené město. Původní dřevěné hradby byly nahrazeny kamennými, (stavba trvala téměř 200let), zdvojenými s parkánem ,sedm metrů širokým prostorem mezi hradbami a vodním příkopem. Ten byl asi deset metrů široký a 4-6metrů hluboký. Napájen byl říčkou Bělá.

Vnější hradební zeď byla asi jeden metr silná, pět metrů vysoká a na vnitřní straně se nacházel pro obránce schůdek dvacet centimetrů široký. Vnitřní zeď hradeb byla deset metrů vysoká a dva až tři metry silná.

Cimbuří jako součást středověkého opevnění, ukončovalo hradby. Přilehlé zdivo mělo pravoúhlé zuby a výřezy pro střelce. Část hradební zdi s cimbuřím je k spatření ještě na nejstarším dochovaném zobrazení Pelhřimova z roku 1812. Jeho autorem je V. B.Juhn.

Hradby budovali měšťané jako hráz vůči veškerému nebezpečí, neboť Pelhřimov byl díky své poloze často na hranici mezi nesmiřitelnými vnějšími silami.

Městské hradby byly v minulosti současně stavovským i sociálním symbolem, který po dlouhá staletí dělil obyvatele vnitřního města od předměstských sousedů i od světa vesnických poddaných.

Smysluplnost námahy a nákladů na budování rozlehlého systému shrnuli předkové v 16. století do lapidárního výroku a vytesali ho do kamenné desky u Rynářské brány:

„*Felix civitas, quae tempore pacis cogitat bella*“, *Šťastná obec, která v době míru myslí na války*“.

Městské opevnění v současnosti

Opevnění města Pelhřimov navzdory rozsáhlým úsekům, které dávno zanikly, se v podstatných svých úsecích zachovalo. Díky původním městským branám náleží ke klasickým příkladům opevnění jihočeských měst.

- **foto** : viz obrázky části dochovaných hradeb městských bran, bašty, věže kostela sv. Bartoloměje s vyhlídkou, která je rovněž součástí opevnění.

Plán obnovy historických památek města

Pelhřimovské opevnění je ve svých rozsáhlých zbytcích pozoruhodným organismem, který získává na historickém významu v současnosti, kdy město je památkovou rezervací. Stejně jako v minulosti, kdy bývaly hradby pro město chloubou a právo opevnit se získávalo jako výsadu od své vrchnosti, i v současnosti v programu obnovy historické památek se předpokládá, že budou chráněny a bude jim věnována náležitá pozornost a péče.

Na opravu opevnění chce vynaložit Městský úřad v Pelhřimově částku 4.000.000 korun českých.

Anketa mezi obyvateli města Pelhřimov

Občané našeho města se téměř shodně vyjádřili pro obnovou všech historických památek ve městě. Každý, kdo má rád své město, zná ten zvláštní pocit sounáležitosti s ním, pociťuje hrdost, že k němu patří.

Z podnětu občanské iniciativy pracuje v Pelhřimově při Městském úřadu skupina lidí, která si dala v současné době oslovuje občany, krajany doma i v cizině a žádá je o příspěvek. Potřebná finanční částka na nové zvony pro pelhřimovskou věž je ve výši 1. 000 000 Kč.

Zvony nebudou mít jen význam náboženský, ale také společenský. Budou chloubou našeho města, jehož historické

centrum bylo prohlášeno městskou památkovou rezervací a v poslední době dostává tvář moderního evropského historického města.

Literatura :

Dobiáš, J. *Dějiny královského města Pelhřimov a jeho okolí*. Pelhřimov, 1996 Díl I..

Černý, J. *Pelhřimov. Obraz města architektury 19. – 20. stol.* Pelhřimov : Okresní muzeum ve spolupráci s MěÚ, 1996

MUK, J.: *Pelhřimov, stavebně historický průzkum- městské opevnění*. Pelhřimov : OM 1998.